داکتر سیدخلیل الله هاشمیان ۲۰۱۳/۱۰/۰۱

تعریف بهترین قانون اساسی ازچه قراراست؟

من نه درعلم حقوق صلاحیت دارم و نه درعلم اقتصاد، اما همه مقالات را می خوانم و به اساس تجاربی که از خواندن آثار حقوقی و اقتصادی فراهم شده، همچنین به اساس شناختی که از ساختمان اجتماعی افغانستان دارم، در زمینه قضاوت می کنم.
به اساس جهان بینی من مبتنی بر شناخت افغانستان، با طرز استدلال دانشمند محترم جناب آقای هیرمند که «قانون اساسی موجود در افغانستان یکی از مترقی ترین قوانین اساسی منطقه محسوب میشود» و هکذا با طرز تلقی دانشمند محترم استاد داکتر سید عبدالله کاظم که «قانون اساسی موجود ما یکی از بهترین قوانین اساسی منطقه محسوب می شود»، موافق نیستم.

همه می دانیم که قانون اساس موجود دارای دو خصوصیت می باشد: یکی اینکه ۸۵ فیصد ارزش های آن از قانون اساسی۱۹٦٤ اقتباس شده، دگر اینکه ۱۵ فیصد ارزش های جدید به اساس رویکار آمدن یک قشر جدید و یک قدرت جدید سال و مطالبات سیاسی آنها درین قانون تبارز کرده است. یکی ازین ارزش ها که در هیچ قانون اساسی در هیچ کشور دنیا سابقه ندارد شامل ساختن لقب «قهرمان ملی» برای شخصیکه یک بار به تشویق ذوالفقار علی بوتو بالای خاک پنجشیر، جائی که مادر و پدرش در آنجا تولد و پرورش یافته تعرض کرد، و بار دوم به استناد بیانات (گوربه چف) عالیترین مقام قدرت در اتحاد شوروی و آثار هفت جنرال شوروی که در روسیه نشر و به انگلیسی ترجمه شده، به کمک لشگر متجاوز روسی شتافت و لشکر شوروی را از تباهی نجات داد. این قوماندان در بدل همکاری های خود از شوروی پول نقد وهم اسلحه دریافت می کرد و به موجب قراردادی که با شوروی بسته بود مجاهدین تنظیم های دیگر را که بالای واحدهای شوروی در سالنگ حمله می کردند، هموطنان مسلمان و مجاهد خود را می کشت. اما به اساس قدرت نظامی و سیاسی که یک قشر بسیار کوچک اجتماعی در افغانستان، آنهم به کمک یک قدرت خارجی بدست آورد، او را در قانون اساسی لقب «قهرمان ملی» دادند.

دو دانشمند فوق الذکر افغان که پیرامون چگونگی نظام قدرت در افغانستان مقالات طویل و مفید نوشتند، هیچ کدام به این خلای بسیار مهم در قانون اساسی موجود، خلائی که در هیچ قانون اساسی دنیا سابقه ندارد، اشاره نفرمودند. من قانون اساسی فرانسه را خوانده ام، همه می دانند که آن قانون برای ناپلیون بوناپارت لقب قهرمانی قایل نشده است. در آستانه تدوین قانون اساسی ۱۹٦٤، مرحوم دکتور عبدالصمد حامد از من تقاضا کرد تا قوانین اساسی کشور های انگلستان و امریکا را بزبان دری برگردانم و حق الزحمهٔ خارج از مقررات نیز برایم قایل شد. در این دو قانون اساسی نیز شخصی بحیث «قهرمان» مقام نگرفته است.

برمی گردیم به قانون اساسی ۱۹٦٤ که اعلیحضرت محمد ظاهر شاه، پادشاه وقت به خاطر حفظ نام نیک برای خود و خاندانش، نظام حکومت خاندانی را به نظام حکومت شخص پادشاه تبدیل کرد و دانشمندان افغان(اعضای کومیته تسوید قانون اساسی) یکعده ارزش های مترقی را از قوانین اساسی فرانسه و امریکا در آن قانون شامل ساختند - اما آن قانون نیز بطور نسبی، در مقایسه با قانون های اساسی قبلی در افغانستان، یک قانون اساسی مترقی تر برای افغانستان بود، نه بهترین قانون اساسی. معهذا در آن قانون مقامی برای «قهرمان ملی» پیشبینی نشده و قرار مسموع نزاکتی هم وجود داشت که اگر چنین مقامی را قایل می شدند، دو شخصیت افغان، اعلحضرت غازی امان الله خان و اعلحضرت محمد نادرخان، مطرح قرار می گرفت، لهذا ازین عنوان منصرف شدند. از مرحوم سید قاسم رشتیا در سویس شنیدم که در مورد مقام و رتبهٔ "مارشال" نیز صحبت هایی صورت گرفت تا تعریفی درین باره در قانون اساسی گنجانیده شود، اما یکی از اعضاء به شوخی گفته بود که اگر چنین تعریفی به میان آید یگانه مارشال ما متضرر خواهد شد. همه می دانند که در دنیای مترقی برای رتبهٔ مارشال و رتبه ها و عنوان های اعزازی و افتخاری شرایط و قوانینی وجود دارد، مثلا برای القاب (پرنس)، (دیوک)، (آرل)، (لارد) و (سر) در انگلستان تعریف، شرایط و امتیازاتی در قانون تثبیت شده است.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارئ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

با ذکر مراتب فوق پیشنهاد جناب داکتر صاحب کاظم را تائید می کنم که « درصورت امکان یک تیم کاری روی موضوع خلاهای قانون اساسی و سایر مسایل مهم کشور تشکیل گردد تا نظریات و پیشنهادات خود را به مقامات ذیصلاح افغانی برای دورۀ بعدی ریاست جمهوری آماده سازد.» درین پیشنهاد دو نکته قابل تشویش و تـأمـل است:

- یکی «در صورت امکان»
- دو «مقامات ذیصلاح افغانی».

تأمین این دو نکته به ارادۀ ملت تعلق می گیرد و ارادۀ ملت بیچارۀ افغان غایب است. اما ""دورۀ بعدی ریاست جمهوری"" بدون ارادۀ ملت رویکار می آید. ومن الله التوفیق

۲۸ سپتامبر ۲۰۱۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ